

MARIUSZ SZATKOWSKI

Uniwersytet Gdański
<https://orcid.org/0000-0002-4693-1236>
mariusz.szatkowski@phdstud.ug.edu.pl

Prawne ujęcie organizowania sportu w Polsce – zarys problematyki

Legal Aspects of Organizing Sports in Poland – Outline of the Problem

Abstract: The aim of this article is to analyse the legislator's approach to the issue of organising sport. Organising sports is an activity that may raise questions of interpretation. First and foremost, the question should be asked which entities are responsible for it in Polish law. The legislative decision to introduce an act into the Polish legal system that was fully dedicated to the matter of sports did not result in an unequivocal answer to this question. The legislator recognises the leading role of Polish sports associations as the only sports organisations granted statutory competence to organise sports competition. Such an approach, however, is too narrow and does not take into account the organisational structure existing in Polish sport, in which other entities are also responsible for organising sport. In addition, the question of defining the concept of 'sports organisation' may raise doubts.

Keywords: sports, organising sports, polish sports associations, sports act, sports law

Wprowadzenie

Sport jest niezwykle popularnym zjawiskiem społecznym. Jest uprawiany przez znaczny procent każdego społeczeństwa, a interesuje się nim jego niemiejsza część. W niniejszym artykule podjęta została problematyka związana z organizowaniem sportu, ale z prawnego punktu widzenia. Celem opracowania jest analiza sposobu uregulowania tego zagadnienia w Ustawie z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie¹. Tym samym, niezbędne będzie również przeanalizowanie pojęcia „organizowanie sportu”, którym posługuje się ustawodawca w art. 1 u.s. Określenie to może przysparzać bowiem wielu trudności, zwłaszcza w kontekście zakresu komponentów je współtworzących. Odrębnym zagadnieniem, które należy rozważyć, jest kwestia ustalenia struktury organizacyjnej polskiego sportu i podmiotów odpowiadających *de facto* za organizowanie sportu w Polsce² (regulacje u.s. nie stanowią w tym względzie wyczerpującego źródła wiedzy).

Celem przedmiotowej analizy nie są natomiast prawne elementy organizowania sportu w Polsce o charakterze szczegółowym, z uwzględnieniem kompetencji wybranych organizacji sportowych³ – to bowiem znacznie przekraczałyby ramy

¹ T.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 2048, dalej: u.s.

² Na ten temat zob. więcej: M. Szatkowski, *Prawotwórstwo organizacji sportowych*, Gdańsk 2023, s. 166–174.

³ Co wpisuje się w „głębokość” prywatyzacji działań publicznych.

niniejszego opracowania; wiązałyby się z koniecznością zbadania zagadnień związanych z organizowaniem sportu w ramach sektora zarówno publicznego⁴, jak i prywatnego⁵, czyli z podziałem na (ewentualne) aktywności państwa ukierunkowane na organizowanie sportu (sektor publiczny) oraz rolę samych organizacji sportowych w tym zakresie (sektor prywatny). Należy wszakże zaakcentować okoliczność, że w zakresie organizowania sportu znaczną rolę odgrywają przede wszystkim podmioty niepubliczne, natomiast państwo ingeruje w sferę sportową w sposób bardzo ograniczony, określając wybrane zagadnienia prawne związane ze sportem oraz – przede wszystkim – przyczyniając się do jego generalnego rozwoju na wielu innych płaszczyznach, w myśl konstytucyjnego obowiązku popierania rozwoju kultury fizycznej⁶, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, określonego w art. 68 ust. 5 Konstytucji RP⁷. Zadaniem państwa jest nie organizowanie sportu, które od lat pozostaje w domenie prywatnej⁸, ale określanie roli wybranych organizacji sportowych, umożliwianie im wykonywania kompetencji w zakresie organizowania sportu, a także wskazywanie, niekiedy wprost, które z nich są za nie odpowiedzialne.

1. Pojęcie „organizowanie sportu”

Na wstępie trzeba wysunąć kilka zastrzeżeń o naturze definicyjnej odnoszących się do pojęcia „organizowanie”. W pierwszej kolejności należy wskazać, że polski ustawodawca określił, że przepisy u.s. dotyczą uprawiania i organizowania sportu. Trzeba przy tym podkreślić, że do polskiego systemu prawnego wprowadzono definicję legalną sportu⁹, co należy ocenić krytycznie z uwagi na jej nieprecyzyjność, która budzi znaczne wątpliwości interpretacyjne¹⁰ i *de facto* sprawia, że właściwie

⁴ Zob. więcej: R. Piechota, *Organizowanie sportu w sektorze rządowym i samorządowym*, [w:] M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2017, s. 123–125.

⁵ Zob. więcej: R. Piechota, *Organizowanie sportu w sektorze pozarządowym*, [w:] M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2017, s. 120–122.

⁶ A więc także i sportu jako jednego z trzech komponentów pojęcia „kultura fizyczna”, obok wychowania fizycznego oraz rehabilitacji ruchowej.

⁷ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

⁸ Istnieją natomiast wyjątki, w których to państwo ingeruje, np. w reguły sportowe. Przykładowo, w Korei Północnej, decyzją Kim Dzong Una, wprowadzono odmienne zasady gry w koszykówkę, m.in. poprzez wprowadzenie rzutu za osiem punktów. Zob. P. Wesołowicz, *Koszykówka w Korei: Rzut za osiem punktów* <<https://sport.rp.pl/koszykowka/art3867021-koszykowka-w-korei-rzut-za-osiem-punktow>> [dostęp: 27.02.2024].

⁹ Na temat przesłanek do wprowadzania definicji legalnych do polskiego systemu prawa oraz zasadności zawarcia definicji legalnej sportu zob. więcej: M. Szatkowski, op. cit., s. 36–46.

¹⁰ Na co wskazują także przedstawiciele doktryny, zob. M. Badura, H. Basiński, G. Kałużny, M. Wojcieszak, *Ustawa o sporcie. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 28–29; E. Krześniak, *Ustawa o sporcie. Komentarz*, Warszawa 2020, s. 48.

każda ludzka aktywność może zostać określona mianem sportu. Ustawodawca wskazał bowiem, że sportem są „wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach”. Ponadto skutek nowelizacji u.s. w 2017 r.¹¹ powyższa niezwykle obszerna definicja została poszerzona także o współzawodnictwo oparte na aktywności intelektualnej, którego celem jest osiągnięcie wyniku sportowego.

Ponieważ za sport w rozumieniu u.s. może zostać uznana właściwie każda aktywność człowieka¹², należy przeanalizować, czym będzie przejawiać się jego „organizowanie” i do kogo skierowane są w tym zakresie przepisy u.s. Trzeba mieć przede wszystkim na uwadze, że w ramach definicji legalnej sportu akcentuje się element jego zorganizowania. Ustawodawca, posługując się sformułowaniem „uczestnictwo doraźne lub zorganizowane”, dopuszcza jednak możliwość uprawiania sportu niezorganizowanego – „doraźnego”. W treści uzasadnienia projektu u.s. nie wyjaśniono natomiast, czym przejawiają się zarówno rzeczony „zorganizowanie”, jak i „doraźność” uprawiania sportu¹³. Na podstawie analizy przepisów u.s. można wskazać, że sport zorganizowany będzie rozumiany jako podlegający pod nadzór właściwej organizacji sportowej¹⁴, a sport „doraźny” (będący przeciwieństwem „zorganizowanego”) – jako sport amatorski, uprawiany poza konkretną, narzuconą strukturą organizacyjną, który w tym zakresie pojęciowo można zestawić z „rekreacją”. Nie oznacza to jednak, że takie uprawianie sportu będzie prawnie indyferentne. Co więcej, polemizować można też z założeniem, że istnieje w ogóle możliwość uprawiania „niezorganizowanego” sportu, jako że jest on zawsze poddany określonym regułom i może być uprawiany tylko i wyłącznie w odpowiednich warunkach¹⁵. W omawianym znaczeniu odrębność sportu „doraźnego” polega na tym, że jest on organizowany poza schematem współzawodnictwa narzuconym przez

¹¹ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o zmianie ustawy o sporcie oraz ustawy o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz.U. z 2017 r., poz. 1600).

¹² Wskazuje się nawet, że „wspólny posiłek z przyjaciółmi” wypełnia przesłanki do uznania go za „sport” – E. Krześniak, *Ustawa o sporcie...*, s. 48.

¹³ Komentatorzy u.s. również nie podjęli próby skonstruowania pojęcia doktrynalnego. Zob. M. Badura et al., op. cit., s. 27–30; W. Cajselski, *Ustawa o sporcie. Komentarz*, Warszawa 2011, s. 41–45; E. Krześniak, *Ustawa o sporcie...*, s. 43–55.

¹⁴ Z treści u.s. wybrzmiewa, że takimi organizacjami są przede wszystkim polskie związki sportowe.

¹⁵ Za sam przejaw jego „zorganizowania” można bowiem uznać kwestię ustalenia reguł obowiązujących w danej rozgrywce sportowej (do czego jej uczestnicy są uprawnieni) oraz modyfikowania pola gry, na którym ma ona miejsce. Osoby uprawiające razem sport „doraźny”, a więc nieorganizowany przez związek sportowy, polski związek sportowy ani ligę zawodową, w tym wypadku występują jako jego samodzielni organizatorzy. Różnica polega na tym, że osoby te nie mają obowiązku przestrzegania szeregu reguł o charakterze organizacyjnym, dyscyplinarnym, a dodatkowo według własnego uznania mogą modyfikować reguły o charakterze sportowym, które dotyczą *stricto* samej rozgrywki i jej przebiegu.

organizację sportową, która określa wszelkie regulacje mające w nim zastosowanie, a w szczególności te o charakterze organizacyjnym¹⁶.

Przeanalizować należy natomiast, jak do „zorganizowania” sportu dochodzi, na czym ono polega, jakie podmioty odpowiadają za to przedsięwzięcie oraz jakie wnioski płyną w tym zakresie z analizy regulacji ustawowych. W szczególności zagadnienie organizowania sportu należy rozpatrywać przy uwzględnieniu rozróżnienia na sport zawodowy i sport niezawodowy¹⁷. Przepisy u.s. wprawdzie odnoszą się do uprawiania i organizowania sportu, więc w teorii będą one odnosić się do każdego rodzaju sportu, także do sportu niezawodowego, natomiast w praktyce interpretacja u.s. prowadzi do wniosku, że ten akt prawny został w przeważającej części poświęcony zagadnieniom sportu zawodowego, za którego organizację odpowiadają przede wszystkim polskie związki sportowe (dalej: p.z.s.), a właściwie pominięto w nim zagadnienia sportu niezawodowego¹⁸. Takie działanie należy uznać za słuszne, ponieważ niezasadna jest nadmierna ingerencja ustawodawcy w dziedzinę życia publicznego, które takiej regulacji wymagają¹⁹, a z pewnością w tych kategoriach należy rozpatrywać sport niezawodowy. Organizowanie sportu dla nieprofesjonalistów nie odbywa się przecież „poza prawem” – zastosowanie mają przepisy o charakterze ogólnym, tj. zarówno prawa cywilnego, jak i karnego.

Jak wskazuje E. Krześniak, za „organizowanie sportu należy uznać zarówno działalność prowadzoną przez p.z.s., które organizują, między innymi, rozgrywki o tytuł Mistrza Polski lub Puchar Polski, ale również działalność wszystkich innych podmiotów, pozostających poza strukturami p.z.s., które zajmują się w dowolny sposób organizowaniem wydarzeń sportowych lub rywalizacji sportowej”²⁰. Ta propozycja zdecydowanie zasługuje na aprobatę, z uwagi na wyżej przytoczoną nieostrość definicji sportu zawartą w u.s. – niezasadne byłoby pozbawianie zawodów sportowych, które nie są organizowane przez p.z.s., przymiotu „organizowania”. Trzeba się zastanowić, czy definicja ta nie pozostaje zbyt wąska. Według niej o „organizowaniu sportu” przez dany podmiot można mówić tylko wtedy, gdy jakikolwiek podmiot „organizuje wydarzenia sportowe lub rywalizację sportową”, przy czym takie ujęcie może wykluczać niektóre podmioty funkcjonujące w polskim sporcie, chociażby ministra właściwego do spraw kultury fizycznej czy jednostki samorządu terytorialnego. Wspomniany minister nie jest bowiem odpowiedzialny

¹⁶ O tym, że organizacje sportowe ustanawiają reguły o charakterze organizacyjnym, jest mowa chociażby w odniesieniu do polskich związków sportowych, których jednym z praw wyłącznych jest właśnie możliwość ustanawiania i realizowania reguł organizacyjnych (a oprócz nich także sportowych oraz dyscyplinarnych, z wyłączeniem tych dotyczących kwestii dopingowych).

¹⁷ Podziału tego można także dokonać na sport wyczynowy i powszechny – zgodnie z podziałem dokonany na stronie Ministerstwa Sportu i Turystyki. Zob. Ministerstwo Sportu i Turystyki, *Sport* <<https://www.gov.pl/web/sport/sport1>> [dostęp: 27.02.2024].

¹⁸ Tak też: M. Badura et al., op. cit., s. 25; E. Krześniak, *Ustawa o sporcie...*, s. 43.

¹⁹ Aby uniknąć nadmiernej juredykacji życia publicznego.

²⁰ E. Krześniak, *Ustawa o sporcie...*, s. 42.

za bezpośrednie organizowanie jakichkolwiek rozgrywek sportowych, natomiast realizują politykę sportową państwa oraz posiada szereg kompetencji, którymi w rzeczywisty sposób wpływa na sportowe współzawodnictwo. W szczególności jest on podmiotem odpowiedzialnym za wyrażenie zgody na utworzenie p.z.s., a następnie – nadzorowanie jego działalności²¹. Podobnie w odniesieniu do Polskiego Komitetu Olimpijskiego (dalej: PKOl) oraz Polskiego Komitetu Paralimpijskiego (dalej: PKPar)²² – nie organizują one bezpośrednio rozgrywek sportowych, natomiast ich wpływ na funkcjonowanie i rozwój współzawodnictwa sportowego w Polsce pozostaje znaczący. Główną rolę w organizowaniu sportu w Polsce odgrywają jednak z pewnością prywatnoprawne organizacje sportowe, a w szczególności p.z.s. Co więcej, zaproponowana definicja doktrynalna nie wyjaśnia też w konkretny sposób, na czym „organizowanie” sportu polega, oprócz tego, że na „działalności”.

W ramach innej zaproponowanej definicji „organizowanie sportu” oznacza „urządzenie rywalizacji sportowej, nadawanie jej określonych form organizacyjnych, ustalanie obowiązujących w jej ramach norm (reguł organizacyjnych, sportowych i dyscyplinarnych)”²³. Wydaje się, że takie rozumienie „organizowania sportu” jest zdecydowanie bardziej precyzyjne, przede wszystkim wskazuje, jakie czynności je współtworzą. Ponadto, nie wymienia żadnych podmiotów odpowiedzialnych za „organizowanie” sportu, co *de facto* oznacza, że mogą nimi być jakiegokolwiek osoby prawne (niezależnie od ich wskazania w treści u.s.) czy nawet osoby fizyczne.

Powyższe definicje doktrynalne należy uzupełnić o definicje słownikowe. „Organizacja” oznacza: (1) „grupę ludzi zjednoczonych wspólnymi poglądami, zadaniami, planami”; (2) „sposób organizowania czegoś”; (3) „organizowanie, urządzenie czegoś”²⁴ – pojęcie „organizacji” określa się więc w trojaki sposób: w ujęciu rzeczowym, atrybutowym oraz czynnościowym. Autor niniejszego opracowania uznaje oba te pojęcia, tj. „organizowanie” oraz „organizację”, za tożsame znaczeniowo²⁵. Wynika to przede wszystkim z faktu, że sformułowanie „organizacja” jako czasownik występuje w jednym ze swoich kilku możliwych ujęć – w tym wypadku czynnościowym, co wyjaśnili szerzej J. Zieleniewski oraz J. Korczak²⁶. W kontekście „organizowania”

²¹ Podobnie uważa się w doktrynie – R. Piechota przy okazji omawiania zagadnień z zakresu organizacji i zarządzania sportem w sektorze rządowym i samorządowym skupia się na opisie uprawnień ustawowych ministra właściwego do spraw kultury fizycznej, innych ministrów oraz j.s.t. R. Piechota, *Organizacja i zarządzanie sportem w sektorze rządowym...*, s. 123–126.

²² W odniesieniu do tego podmiotu ustawodawca przesądza wprost w art. 26 ust. 1 u.s., że jest on odpowiedzialny za „organizowanie narodowego ruchu paralimpijskiego osób niepełnosprawnych”.

²³ M. Badura et al., op. cit., s. 91–92.

²⁴ B. Nurówka (red.), *Słownik Języka Polskiego PWN*, Warszawa 2021, s. 744.

²⁵ Jako wyjaśnienia słowa „organizacja” w słowniku języka polskiego wskazano m.in.: „sposób zorganizowania czegoś”, a także „organizowanie czegoś”. M. Szymczak (red.), *Słownik Języka Polskiego PWN*, t. 2, Warszawa 1988, s. 540.

²⁶ J. Korczak pisze, że „nazwy czynności w gramatyce to czasowniki, toteż w tym ujęciu termin «organizacja» występuje jako czasownik (bezokolicznik organizować) lub rzeczownik odczasownikowy «organizowanie», a ujęcie to nazywane jest czynnościowym”. J. Korczak, *Organizacja*, [w:] A. Chrisidu-Budnik,

sportu każda z powyższych słownikowych definicji wydaje się adekwatna i oddaje wycinek działania organizacji sportowej odpowiedzialnej za umożliwienie klubom sportowym współzawodnictwa pomiędzy sobą.

Organizacją niewątpliwie jest „grupa ludzi zjednoczonych wspólnymi poglądami, zadaniami, planami” – w tym wypadku osób²⁷, które mają wspólną koncepcję, aby współdziałać w ramach danej dyscypliny sportu. Niniejsze opracowanie jest jednakże poświęcone czynnościowemu znaczeniu tego pojęcia.

Organizacja sportu z pewnością jest także „urządzeniem czegoś” – tym „urządzeniem” są wszelkie aktywności podejmowane przez organizacje sportowe w celu przygotowania współzawodnictwa sportowego. W tym zakresie przepisy ustawy nie regulują tej materii w sposób szczegółowy, nawet w odniesieniu do p.z.s., które mają takie wyłączne prawo. Ustawodawca nie precyzuje bowiem, jaki jest zakres czynności, które można określić mianem „organizowania sportu” – w odniesieniu do p.z.s. można domniemywać, że drugie z praw wyłącznych w postaci ustanawiania i realizacji reguł sportowych, organizacyjnych i dyscyplinarnych we współzawodnictwie sportowym organizowanym przez związek, z wyjątkiem reguł dyscyplinarnych dotyczących dopingu w sporcie, stanowi w istocie sposób realizacji tego pierwszego obowiązku w postaci „organizowania sportu”. W rzeczywistości, to nie tylko p.z.s. „urządzają” współzawodnictwo sportowe, ale czynią to także związki sportowe – na szczeblu regionalnym jako „podwykonawcy” p.z.s.²⁸ oraz – w razie ich powołania – ligi zawodowe²⁹. Są one odpowiedzialne za wiele różnych elementów służących należytemu przygotowaniu rozgrywek, m.in. poprzez ustalenie kryteriów, jakie muszą spełnić kluby sportowe, które chcą wziąć w nich udział³⁰, promowanie dyscypliny sportu, ochrony interesów swoich członków. Przeważnie organizacje sportowe wyznaczają sobie określone cele, do których osiągnięcia będą dążyć³¹.

J. Korczak, A. Pakuła, J. Supernat (red.), *Nauka organizacji i zarządzania*, Wrocław 2005, s. 173; J. Zieleniewski, *Organizacja i zarządzanie*, Warszawa 1981, s. 265–266.

²⁷ Należy w tym zakresie poczynić zastrzeżenie, że w wielu organizacjach sportowych, które przyjmują formę związku stowarzyszeń, formalnie ich członkami pozostają wyłącznie osoby prawne, natomiast w praktyce działalność takiej organizacji ma także bezpośredni wpływ na osoby fizyczne uczestniczące we współzawodnictwie sportowym.

²⁸ E. Krześniak, *Ustawa o sporcie...*, s. 244–245; zob. też: E. Krześniak, *Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych*, Warszawa 2016, s. 426–429.

²⁹ Ich zakres kompetencji ustalany jest w drodze umowy zawieranej pomiędzy spółką zarządzającą ligą zawodową a danym p.z.s.

³⁰ W tym zakresie można odesłać do systemu licencji sportowych, udzielanych przez organizacje sportowe.

³¹ Tak np. w ramach Statutu PZPN (art. 11 § 1 pkt 1–12) wskazano, że celem PZPN jest m.in.: 1. stałe doskonalenie gry w piłkę nożną oraz jej promowanie, regulowanie i kontrolowanie na terytorium Polski, z uwzględnieniem zasad fair play oraz jej wartości integracyjnych, edukacyjnych, kulturalnych i humanitarnych, w szczególności za pomocą programów rozwojowych oraz programów opracowywanych dla młodych zawodników; 2. organizowanie rozgrywek piłki nożnej, we wszystkich jej postaciach na poziomie krajowym, przez dokładne określenie, odpowiednio do potrzeb, zakresów uprawnień, przekazanych właściwym ligom piłkarskim; 3. opracowywanie reguł i przepisów dotyczących piłki nożnej oraz zabez-

Wspomniane „planowanie i koordynowanie poszczególnych etapów jakichś działań” można najpełniej ukazać na przykładach określonych w statutach wybranych p.z.s. zadań oraz sposobów ich realizacji, które jednak – co naturalne – mogą się od siebie różnić, czego przyczyną jest historyczny rozwój danej dyscypliny sportu. Organizacje sportowe określają katalog podejmowanych przez siebie zadań przede wszystkim w sposób bardzo szeroki³².

Wreszcie, organizacja jako „sposób organizowania czegoś” określa ujęcie atrybutowe tego pojęcia i bezsprzecznie można uznać, że sport profesjonalny przyjmuje cechę znacznego zorganizowania, jeśli dokonują go organizacje sportowe. To właśnie organizacje sportowe w postaci p.z.s. są odpowiedzialne za wytyczanie kierunku rozwoju współzawodnictwa w danej dyscyplinie sportu i to one „spajają” w całość wszystkie elementy organizowanego przez siebie zawodnictwa. Natomiast w tym znaczeniu podmiotami organizującymi współzawodnictwo sportowe w Polsce są także m.in.: minister właściwy do spraw kultury fizycznej³³, PKOl³⁴ lub PKPar³⁵.

Przy okazji analizy zagadnienia „organizacji” trzeba także przytoczyć poglądy T. Kotarbińskiego, które zawarł on w jednym ze swoich najważniejszych dzieł, tj. w *Traktacie o dobrej robocie*³⁶. Wspomniany autor w taki sposób definiował termin „organizacja”: „przez organizację, zależnie od kontekstu, rozumie się bądź czynność organizowania, bądź osiągnięty na skutek takiej czynności (albo nawet

pieczenie ich przestrzegania; 4. ochrona interesów członków związku, zob. PZPN, *Statut PZPN* <https://pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/3398-STATUT%20TEKST%20JEDNOLITY%20PO%20WALNYM%2017%2010%202019%20I%20ZARZ%C4%84DZIE%201%2002%202020.pdf> [dostęp: 27.02.2024]. Z kolei w ramach Statutu PZPS uznano, że „podstawowym celem Związku jest organizacja i prowadzenie współzawodnictwa sportowego w piłce siatkowej, we wszystkich jej odmianach aprobowanych przez FIVB i CEV” (§ 11 ust. 1). Jako pozostałe (już nie podstawowe) cele PZPS określone zostały (§ 11 ust. 2 pkt 1–5): 1. popularyzacja i rozwój piłki siatkowej w Polsce; 2. podejmowanie działań na rzecz promocji i rozwoju piłki siatkowej w formie amatorskiej i profesjonalnej; 3. prowadzenie działalności edukacyjnej i wychowawczej w zakresie sportu, zdrowia i ochrony środowiska; 4. ochrona praw i interesów oraz koordynacja działań członków Związku, zawodników, trenerów, instruktorów, statystyków, członków sztabów medycznych, menedżerów, sędziów i działaczy; 5. reprezentowanie interesów polskiej piłki siatkowej, zob. PZPS, *Statut PZPS* <<https://www.pzps.pl/pl/zwiasek/przepisy/statut-pzps>> [dostęp: 27.02.2024]. Jeszcze mniej celów działania wskazał PZKosz, który ograniczył się wyłącznie do czterech (§ 7): 1. rozwoju i popularyzacji koszykówki w Polsce; 2. organizowania i prowadzenia współzawodnictwa sportowego w koszykówce; 3. koordynacji działalności zrzeszonych w Związku Członków; 4. reprezentowania spraw koszykówki w kraju i za granicą, zob. PZKosz, *Statut PZKosz* <<https://pzkosz.pl/m/files/270214/statut-pzkosz.pdf>> [dostęp: 27.02.2024].

³² W Statucie PZPN (art. 12 § 1 pkt 1–32) wskazano aż 32 zadania podejmowane przez Związek, przy czym katalog ten pozostaje otwarty z uwagi na użycie sformułowania: „PZPN realizuje swoje cele w szczególności przez”. W Statucie PZPS (§ 12 ust. 1 pkt 1–38) wskazano (także w ramach katalogu otwartego) 38 zadań realizowanych przez Związek. Najbardziej powściągliwy okazał się ponownie PZKosz, który w swoim Statucie (§ 8) określił „tylko” 18 zadań realizowanych przez siebie (i to nie w ramach katalogu otwartego).

³³ Z uwagi na swoje uprawnienia nadzorcze przewidziane przez u.s.

³⁴ Z uwagi na wykonywanie szeregu aktywności związanych z udziałem polskich sportowców we współzawodnictwie sportowym.

³⁵ Analogicznie w odniesieniu do ruchu paralimpijskiego.

³⁶ T. Kotarbiński, *Traktat o dobrej robocie*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1969.

w drodze samorzutnego kształtowania się) ustrój przedmiotu złożonego, układ jego wewnętrznych zależności, bądź wreszcie sam obiekt tak zorganizowany. Organizować można też zbiory czynności jednopodmiotowych. W zastosowaniu zaś do działań zbiorowych wielopodmiotowych organizowanie polega na urabianiu z danego zbioru ludzi, z danej ich gromady zespołu organicznego lub na podwyższaniu stopnia organiczności tego zbioru. Jasne jest, że przy takich jak wyżej znaczeniach terminów wszelka organizacja, rozumiana jako gromada zorganizowana, jest przez to samo zespołem organicznym.³⁷ Odnosząc się natomiast do zagadnienia „organizowania” T. Kotarbiński pisał, że „to nic innego, jak tylko takie ustosunkowywanie wzajemne części, by współdziałały najskuteczniej dla powodzenia całości”³⁸. Oba te sformułowania jak najbardziej pasują do kwestii związanych z podejmowaniem wszelkich działań w celu prowadzenia współzawodnictwa sportowego na jakimkolwiek jego szczeblu, które angażują zawsze wiele podmiotów – dochodzić będzie więc do „działań zbiorowych wielopodmiotowych”, o których wspomina T. Kotarbiński. Zadaniem państwa w zakresie organizacji sportu – w razie podjęcia decyzji o jego regulacji – będzie natomiast właściwe „urobienie z danego zbioru ludzi zespołu organicznego”³⁹ lub polegać będzie na „podwyższaniu stopnia organiczności tego zbioru”. Sama organiczność zespołu⁴⁰ będzie oznaczać, że będzie „przyświecał całości jego działań jakiś cel”⁴¹, natomiast będzie on tym bardziej organiczny, „im mniej zawiera działań z tym celem czy to rzeczowo, czy to intencjonalnie niezgodnych, a pośród zgodnych z nim – im mniej zawiera działań ze względu na ten cel czy to rzeczowo, czy to intencjonalnie obojętnych”⁴². Biorąc pod uwagę powyższe, za „zespół organiczny” w rozumieniu T. Kotarbińskiego będzie mógł zostać uznany każdy podmiot (organizacja sportowa), który w jakikolwiek sposób przyczynia się do organizowania sportu w Polsce. Następnie należy przeanalizować cele każdego z możliwych rodzajów tychże zespołów – i tak przykładowo celem działania p.z.s. będzie jak najbardziej profesjonalne wykonywanie praw wyłącznych przewidzianych w u.s., w tym w szczególności organizowanie i prowadzenie współzawodnictwa sportowego w danej dyscyplinie sportu. Taki podmiot dodatkowo właściwie nie zawiera w sobie „działań z tym celem czy to rzeczowo, czy to intencjonalnie niezgodnych”, jako że w całości jest poświęcony w szczególności organizacji i prowadzeniu współzawodnictwa w danej dyscyplinie sportu i nie zajmuje się działaniami innymi niż sport.

³⁷ Ibidem, s. 107.

³⁸ Ibidem, s. 327.

³⁹ Tj. podmiotów oddelegowanych przez państwo do organizacji sportu, takich jak p.z.s.

⁴⁰ W polskim systemie prawnym – p.z.s.

⁴¹ T. Kotarbiński, op. cit., s. 104.

⁴² Ibidem.

2. Organizacje sportowe odpowiedzialne za organizowanie sportu

Ustawodawca nie wprowadził do polskiego porządku prawnego katalogu organizacji sportowych, które odpowiedzialne są za organizowanie sportu. W treści u.s. w bardzo oszczędny sposób odniesiono się do roli, kompetencji oraz funkcji organizacji sportowych innych niż p.z.s. Mowa o klubach sportowych, związkach sportowych, lidze zawodowej, PKOL oraz PKPar⁴³ – każdemu z tych podmiotów poświęcono jeden, maksymalnie dwa przepisy ustawy. Polski ustawodawca dostrzega także znaczenie Międzynarodowego Komitetu Olimpijskiego oraz międzynarodowych federacji sportowych⁴⁴, które mają swoją siedzibę w innych krajach, natomiast nie jest władny do regulowania ich funkcjonowania. Organizacje sportowe wyszczególnione w treści u.s. – niezależnie od obszerności poświęconych im regulacji – określane są mianem „podstawowych organizacji sportowych”⁴⁵. Ustawodawca przesądza wyłącznie, że w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danym sporcie może być utworzony p.z.s. (art. 7 ust. 1 u.s.), który następnie otrzymuje wyłączne prawo do wykonywania tych czynności (art. 13 ust. 1 pkt 1 u.s.). W ten sposób wydaje się, że będzie to jedyny podmiot, który będzie realizował powyższe kompetencje. O „organizowaniu” ruchu paralimpijskiego mowa jest także w odniesieniu do PKPar. W tym wypadku pojęcie to obejmuje całokształt czynności podejmowanych w odniesieniu do polskiego ruchu paralimpijskiego, natomiast nie oznacza to, że PKPar organizuje na wzór p.z.s. rozgrywki ligowe albo pucharowe w danej dyscyplinie sportu. Nie są to jednakże wyłącznie dwa podmioty, którym powierzono kwestie „organizowania” zagadnień odnoszących się do sportu w Polsce. W tym zakresie należy rozpatrywać to zagadnienie w szerszym kontekście, wychodząc poza same regulacje u.s., a uwzględniając właśnie rzezoną strukturę organizacyjną sportu. Podmiotami, które są odpowiedzialne za organizowanie sportu, w odniesieniu do których zawarta została jakakolwiek wzmianka w treści u.s., są bowiem także związki sportowe, ligi zawodowe oraz PKOL. Wśród podmiotów organizujących sport w Polsce wyróżnić należy także inne podmioty o istotnym znaczeniu społecznym, takie jak: Akademicki Związek Sportowy czy Szkolny Związek Sportowy. Jednakże ich celem nie jest utworzenie, a następnie członkostwo w polskim związku sportowym (w przeciwieństwie do związków sportowych, funkcjonujących na poziomie

⁴³ W zakresie szczegółowego opisu funkcjonowania tych organizacji sportowych, jak również p.z.s., zob. więcej: M. Szatkowski, op. cit., s. 175–208.

⁴⁴ W zakresie szczegółowego opisu funkcjonowania tych organizacji sportowych, zob. więcej: ibidem, s. 209–224.

⁴⁵ E. Krześniak, *Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego*, [w:] A. Szwarz (red.), *Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie*, Poznań 2018, s. 100–102. W treści swojej pracy B. Uliasz przeanalizował również działalność analogicznego zestawu podmiotów. Zob. B. Uliasz, *Wykonywanie i organizowanie sportu w Polsce. Studium administracyjno-prawne*, Toruń 2019.

regionalnym, które są członkami właściwych polskich związków sportowych), a więc współtworzą one strukturę organizacyjną polskiego sportu, ale nie są powiązane strukturalnie oraz hierarchicznie z innymi organizacjami sportowymi. Zgodnie z treścią art. 1 u.s., akt ten określa zasady uprawiania i organizowania sportu – tym samym, teoretycznie można uznać, że podmioty, których funkcjonowanie nie zostało uregulowane w jego treści, nie są odpowiedzialne za organizowanie sportu. Trzeba wszakże mieć na uwadze podmioty występujące poza strukturą organizacyjną polskiego sportu, którymi są m.in.: Polski Komitet Sportów Nieolimpijskich czy też organizacje powołane do ochrony praw zawodników w ramach danej dyscypliny sportu (stowarzyszenia, związki zawodowe).

Najbardziej szczegółowo uregulowane w u.s. zostały kwestie związane z funkcjonowaniem p.z.s. Zauważyć trzeba także, że w ich przypadku, tytułowe „organizowanie” współzawodnictwa sportowego zestawiane jest w u.s. z jego „prowadzeniem” (art. 7 ust. 1 u.s. oraz art. 13 ust. 1 pkt 1 u.s.). Wskazuje się, że „termin «prowadzenie» należy z kolei rozumieć jako sprawowanie nadzoru, zarządzanie, zajmowanie się, trudnienie się, kierowanie czymś, bycie odpowiedzialnym za funkcjonowanie i przebieg czegoś”⁴⁶. Prowadzenie współzawodnictwa sportowego dotyczy więc „zarządzania, kierowania i kontrolowania rywalizacji, której nadane już zostały określone ramy formalno-organizacyjne (zorganizowane rywalizacji)”⁴⁷ – jest więc czynnością wtórną do organizowania. Oba te pojęcia są jednakże ze sobą funkcjonalnie powiązane, a „zrealizowanie przez polski związek sportowy celu polegającego na zorganizowaniu rywalizacji sportowej stanowi warunek umożliwiający następnie urzeczywistnienie celu w postaci jej prowadzenia. Z tego względu uprawnienia służące realizacji tego celu (art. 13 ust. 1 u.s.) powinny przysługiwać jednemu podmiotowi” – co jest istotne z punktu widzenia możliwego przekazania określonych kompetencji w tym zakresie lidze zawodowej⁴⁸.

Podsumowanie

Zagadnienie „organizowanie sportu” może budzić pewne wątpliwości interpretacyjne. Wbrew treści art. 1 u.s., ustawodawca w istocie nie określił zasad uprawiania i organizowania sportu. Pojawia się również pytanie, czy państwo powinno próbować uregulować ten rodzaj zagadnień w formie ustawy. Sama próba (choć nieskuteczna) tego stanowi bowiem przejaw podejścia interwencyjnego do sportu, co należy postrzegać krytycznie. Nie można uznać, że ustawodawca w sposób wyczerpujący określił warunki organizowania sportu w Polsce, w sytuacji gdy kompletnie pominięta została rzeczywista rola związków sportowych, ligi

⁴⁶ M. Szymczak (red.), op. cit., s. 945.

⁴⁷ M. Badura et al., op. cit., s. 91–92.

⁴⁸ Ibidem, s. 92.

zawodowej oraz PKOl w tym procesie. Z jednej strony, być może należy uznać to za celowy zabieg ustawodawcy – chęć, mimo wszystko, uznania autonomii (w tym organizacyjnej) sportu i brak szczegółowych regulacji na kształt tych poświęconych p.z.s. Z drugiej strony, świadczy to o niekonsekwencji ustawodawczej: uregulowanie prawne uwarunkowań organizowania sportu w Polsce powinno zostać wykonane w sposób kompleksowy, a nie z ograniczeniem się do szczegółowego określenia trybu powoływania, kompetencji oraz funkcji jednego rodzaju organizacji sportowych, tj. p.z.s., (podejście interwencyjne), z równoczesnym pełnym pominięciem pozostałych organizacji (podejście autonomiczne), współtworzących strukturę organizacyjną sportu. Hierarchiczna struktura sportu wpisuje się natomiast w europejski model sportu⁴⁹, w ramach którego organizacje sportowe prowadzą swoją działalność z uwzględnieniem różnego stopnia podporządkowania oraz formalizacji własnych struktur⁵⁰.

BIBLIOGRAFIA

- Badura, M., Basiński, H., Kałużny, G., Wojcieszak, M. (2011). *Ustawa o sporcie. Komentarz*. Warszawa. Cajselski, W. (2011). *Ustawa o sporcie. Komentarz*. Warszawa.
- Halgreen, L. (2004). *European Sports Law: A Comparative Analysis of the European and American Models of Sport*. Kopenhaga.
- Korczak, J. (2005). *Organizacja*, [w:] A. Chrisidu-Budnik, J. Korczak, A. Pakuła, J. Supernat (red.), *Nauka organizacji i zarządzania*. Wrocław: 172–239.
- Kotarbiński, T. (1969). *Traktat o dobrej robocie*. Wrocław–Warszawa–Kraków.
- Krześniak, E. (2016). *Kluby i organizacje sportowe w prawie polskim na tle rozwiązań zagranicznych*. Warszawa.
- Krześniak, E. (2018). *Status prawny Polskiego Komitetu Olimpijskiego*, [w:] A. Szwarz (red.), *Problemy ruchu olimpijskiego w polskim prawie*. Poznań: 98–113.
- Krześniak, E. (2020). *Ustawa o sporcie. Komentarz*. Warszawa.
- Nurówka, B. (red.). (2021). *Słownik Języka Polskiego PWN*. Warszawa.
- Piechota, R. (2017). *Organizowanie sportu w sektorze pozarządowym*, [w:] M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*. Warszawa: 120–122.
- Piechota, R. (2017). *Organizowanie sportu w sektorze rządowym i samorządowym*, [w:] M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*. Warszawa: 123–125.
- Szatkowski, M. (2023). *Prawotwórstwo organizacji sportowych*. Gdańsk.
- Szymczak, M. (red.). (1988). *Słownik języka polskiego PWN*, t. 2, Warszawa.
- Uliasz, B. (2019). *Wykonywanie i organizowanie sportu w Polsce. Studium administracyjno-prawne*. Toruń.
- Zieleniewski, J. (1981). *Organizacja i zarządzanie*. Warszawa.

⁴⁹ L. Halgreen, *European Sports Law: A Comparative Analysis of the European and American Models of Sport*, Kopenhaga 2004, s. 66.

⁵⁰ R. Piechota, *Organizacja i zarządzanie sportem w sektorze pozarządowym*, [w:] M. Leciak (red.), *Leksykon prawa sportowego. 100 podstawowych pojęć*, Warszawa 2017, s. 120.